

Belgian Disability Forum – Activiteitenverslag 2012

1. Inleiding

Dit activiteitenverslag beoogt een getrouw beeld te schetsen van de manier waarop de vzw Belgian Disability Forum (BDF) zijn opdrachten heeft vervuld in de loop van het jaar 2012.

Dit verslag gaat niet in detail in op alles wat in de loop van 2012 is gerealiseerd. De raad van bestuur wil erop wijzen dat er in 2012 een enorme massa werk is verzet en dat het secretariaat een beperkt aantal medewerkers telt.

Daarenboven werd het onvoorziene vertrek van een van de secretariaatsmedewerkers niet gecompenseerd met een vervanging. Er werd getracht om in het actieplan 2012 zo goed mogelijk rekening te houden met die realiteit. Terwijl het team werd gehalveerd, bleef een deel van het essentiële werk echter identiek: de statutaire vergaderingen, de deelname aan de werkzaamheden van het European Disability Forum (EDF), enz.

Het secretariaat heeft dan ook steeds met spoed en in functie van de prioriteiten moeten werken.

2. VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Jaar na jaar krijgt het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (UNCPRD) een steeds centralere plaats in de werking van het BDF.

De tekst van het verdrag, de onderliggende logica en de actiestructuren die eruit voortvloeien, zijn duidelijk richtinggevend voor de werking van het BDF.

Het afstemmen van de werking van het BDF op de inhoud van het UNCPRD is tegelijk een functionele en een filosofische keuze van het BDF. Het BDF kan zich op die manier positioneren als onafhankelijke sleutelspeler op het vlak van dit fundamentele verdrag, om de betrokkenheid en de actieve participatie van personen met een handicap in de Belgische en Europese maatschappij te bevorderen.

a) Voorbereiding van het alternatief verslag van het BDF

De voorbereiding van het alternatief verslag van het BDF over de uitvoering van het UNCPRD door België was in 2012 de belangrijkste activiteit van het BDF.

Door de personeelsinkrimping die het BDF heeft ondergaan, is het alternatief verslag in feite het enige grote dossier waaraan in 2012 gewerkt is kunnen worden, de statutaire verplichtingen buiten beschouwing gelaten.

Ten opzichte van de kalender die in december 2010 werd vastgelegd, is een vertraging opgelopen van vier maanden.

b) Een participatief proces

Het alternatief verslag werd opgemaakt op basis van bijdragen van alle lidorganisaties en van de "adviesraden" die zijn opgericht bij de federale en regionale overheden¹.

Het secretariaat heeft alle bijdragen gesynthetiseerd en voor elk artikel een ontwerptekst opgemaakt. Die ontwerpteksten werden vertaald in de tweede landstaal.

De opeenvolgende hoofdstukken werden gevalideerd tijdens de vergaderingen van het *Opvolgingscomité*, dat bestond uit een vertegenwoordiger per betrokken organisatie. Deze vertegenwoordiger werd systematisch uitgenodigd op elke vergadering van het *Opvolgingscomité*. Het Opvolgingscomité vergaderde 13 keer in 2012². De opgemaakte ontwerpteksten werden telkens vóór de vergadering aan de leden bezorgd, wat hen in staat stelde hun collega's te raadplegen, met het oog op de voorbereiding van de vergadering van het Opvolgingscomité.

De vergaderingen duurden telkens 3 tot 5 uur en boden telkens de gelegenheid om formuleringen te verduidelijken, om het te hebben over hoe best de klemtoon kan worden gelegd op de problemen waarmee personen met een handicap in het dagelijkse leven worden geconfronteerd en om te bepalen welke moeilijke situaties werkelijk verband houden met handicaps en welke situaties moeilijk zijn voor alle burgers, ongeacht ze al dan niet een handicap hebben.

Van elke vergadering werd een exhaustief verslag opgemaakt, met een dubbele bedoeling: de deelnemers toelaten te controleren of er wel degelijk rekening werd gehouden met hun bijdrage en het secretariaat helpen bij het integreren van de besproken elementen in de uiteindelijke tekst betreffende het artikel in kwestie.

Het begeleidingscomité wenst in dit verband de Directie-generaal Personen met een handicap bedanken, die het mogelijk maakte het

¹ De "federale en regionale representatieve structuren" zijn:

- Afdeling "personen met een handicap" van de Brusselse Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (Brussels Gewest - GGC)
- Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH)
- Kleine Forum (Deutsche Gemeinschaft)
- Beratende Komité, Dienststelle für Personen mit Behinderung (Deutsche Gemeinschaft)
- Conseil Bruxellois Francophone des Personnes handicapées (Brussels Gewest - FGC)
- Commission permanente Personnes handicapées (Waals Gewest)
- In Vlaanderen is er tot nu toe geen representatieve structuur. Het BDF heeft hieromtrent vragen gesteld aan de bevoegde ministers. Het kan zich enkel baseren op de bijdragen van verenigingen.

² De vergaderingen van het opvolgingscomité vonden plaats op: 09/03/2012, 30/03/2012, 03/04/2012, 15/06/2012, 16/07/2012, 06/08/2012, 28/08/2012, 18/09/2012, 05/10/2012, 22/10/2012, 12/11/2012, 30/11/2012 en 21/12/2012.

secretariaat voor deze vergaderingen te laten verzorgen door een van hun medewerkers, mevrouw Anne Ramboux. Zonder haar ondersteuning zou het onmogelijk zijn geweest de rijkdom van de uitwisselingen die tijdens deze vergaderingen van het Begeleidingscomité plaatsvonden correct weer te geven.

c) De website van het BDF als werkinstrument

Het werk van het Begeleidingscomité werd georganiseerd met behulp van de mogelijkheden die de website van het BDF biedt.

Net zoals bij het verzamelen van de gegevens in de loop van 2011, werd het tekstontwerp voor elk artikel vóór elke vergadering op het "members only"-gedeelte van de website geplaatst.

Aan de contactpersonen van elke organisatie werd gevraagd om ter voorbereiding van de volgende vergadering het tekstontwerp door te nemen en er de door hun organisatie gewenste wijzigingsvoorstellen in aan te brengen.

In de oorspronkelijke planning was voorzien dat dit gedeelte van het werk tegen midden oktober 2012 zou zijn afgerond. Door de personeelsinkrimping zal dit werk pas begin februari 2013 klaar zijn.

d) De internationale contacten van het BDF als informatiebronnen

Mede dankzij de internationale contacten die het BDF geregeld heeft met het EDF en de IDA en de contacten die werden gelegd met de Belgische vertegenwoordiging bij de Verenigde Naties in New-York, hebben we de ontgoocheling omdat we het alternatieve verslag van het BDF niet binnen de oorspronkelijk voorziene timing konden publiceren, kunnen relativiseren.

De planning voor het onderzoek van de nationale verslagen door het comité van de UNCRPD-experten moest immers worden gewijzigd. Daardoor zal het verslag van België pas worden onderzocht na 2013. Sneller werken om het BDF-verslag eind 2012 klaar te krijgen zou een maat voor niets zijn geweest en had de kwaliteit van het verslag in het gedrang kunnen brengen, waardoor het tegen de datum van het onderzoek misschien nog had moeten worden gewijzigd.

e) Een beperkte, bewust gekozen en gewaardeerde zichtbaarheid

Op het vlak van "zichtbaarheid" zal de werkelijke impact vanzelfsprekend relatief klein zijn geweest in 2012. Gelet op de werklast die de opmaak van een dergelijk verslag vertegenwoordigt, zowel voor het team van het BDF als voor alle betrokken organisaties, is een uitgestelde maar dan wel kwaliteitsvolle zichtbaarheid een keuze die het BDF bewust moest maken.

Het participatieve proces dat werd opgezet, werd echter bijzonder gewaardeerd en het BDF werd zelfs door Handicap International gecontacteerd om het hierover te hebben in het kader van het uitwisselingsprogramma dat het organiseert met het Marokkaans platform dat de opmaak van het Marokkaans alternatief verslag voor zijn rekening neemt.

Tijdens een vergadering met de projectverantwoordelijke van Handicap International en de RvB van het BDF die plaatsvond op 19 juni 2012, werd

afgesproken dat het BDF een Marokkaanse delegatie zou ontvangen maar niet zou deelnemen aan een bezoek ter plaatse, aangezien het niet tot de taken van het BDF hoort om lange verplaatsingen naar het buitenland te maken (2 personen gedurende 8 dagen naar Marokko), zoals werd voorgesteld. Tijdens de ontvangst van de Marokkaanse delegatie in België zal het BDF echter wel zijn ervaring delen op het vlak van de opmaak van een alternatief verslag over de uitvoering van het UNCRPD.

f) Inhoudelijk werk

Als conclusie kan worden gesteld dat 2012 in het teken stond van "inhoudelijk werk" en geen overgangsjaar was. Het is van de kwaliteit van het geleverde werk dat de doeltreffendheid zal afhangen van de communicatie die eruit zal voortvloeien in de loop van de tweede helft van 2013.

g) De opvolging van het Verdrag op Europees niveau

In 2012 bestond het werk met betrekking tot de opvolging van de Conventie op Europees vlak vooral uit onderhandelingen op het niveau van de Europees instanties over de samenstelling van de opvolgingsorganen van de Conventie.

Het EDF nam actief deel in deze onderhandelingen en heeft verkregen dat het als een van de belangrijkste gesprekpartners van de EU als vertegenwoordiger van personen met een handicap erkend werd. Voor het BDF was dit in het huidige stadium een belangrijke doelstelling.

h) Andere acties met betrekking tot het UNCRPD

In de loop van 2012 heeft het BDF ook actief meegewerkt aan:

De internationale conferentie over "best practices" in verband met personen met een handicap

Deze internationale conferentie werd op 22 en 23 januari 2012 in Wenen georganiseerd.

Deelnemers uit gans wereld waren aanwezig.

Deze conferentie werd georganiseerd door een stichting die gefinancierd wordt door een Oostenrijkse industrieel en ondersteund door Oostenrijkse Nationale Bank.

Inhoudelijk werd ter gelegenheid van deze conferentie de situatie geschetst de hoofdlijnen van het Europees beleid ivm handicap: het gebruik van de *Structuurfondsen*, de *EU Accessibility Act* en het *Non-discriminatie beleid*.

Het was ook de gelegenheid om een reeks goede praktijken te ontdekken in verband met onafhankelijk leven, inclusief onderwijs, universele toegankelijkheid en toegang tot justitie.

3. Bewegingsvrijheid en toegankelijkheid in Europa

a) EDF – Communicatiecampagne "Freedom of Movement" Voorstel van het BDF voor een "mobiliteitskaart"

Het BDF heeft verder het dossier "Freedom of Movement" van het EDF nauwgezet opgevolgd. We herinneren eraan dat dit voor het EDF belangrijke dossier duidelijk voortspuit uit een voorstel van het BDF en de NHRPH en uit het werk dat het BDF heeft gedaan met betrekking tot het principe van een mobiliteitskaart.

Het EDF is hieraan verder aandacht blijven besteden en het is in dat kader dat het BDF een informatie- en uitwisselingsontmoeting over bewegingsvrijheid heeft georganiseerd op 19 juni 2012.

Namen deel aan deze vergadering:

Het EDF voor de campagne "Freedom of movement" en het contact met de Europese Commissie en haar project voor een mobiliteitskaart (Carlotta Besozzi – Directrice)

De Dienststelle für Personen mit Behinderung voor het programma "Eurecard" (Helmut Heinen – Administrateur-Directeur)

Het kabinet van de Staatssecretaris voor Personen met een handicap voor het project "Handipass", zoals aangekondigd in het federaal regeerakkoord van 01/12/2011

De leden van de Raad van bestuur van het BDF

Het doel van de vergadering was af te toetsen of deze verschillende projecten worden uitgewerkt met goede onderlinge kennis, zodat ze op termijn leiden tot integreerbare tools.

Grote steden zonder hinderpalen

Net als in de drie voorgaande jaren vertegenwoordigde het BDF in 2012 het EDF tijdens de vergaderingen van de werkgroep "Barrier free city for all" die werd opgericht door "Eurocities", de Europese organisatie van grote steden.

De werkgroep "Barrier-free city for all" is een initiatief dat wordt gefinancierd door de Europese Commissie, met als doel de ontwikkeling van innoverende acties en de uitwisseling van ervaringen, met het oog op de verbetering van de mobiliteit en de toegankelijkheid in de grote steden.

De deelname aan deze vergaderingen biedt het EDF en het BDF de gelegenheid om personen te ontmoeten die verantwoordelijk zijn voor de toegankelijkheid en de mobiliteit in een twaalfstal grote Europese steden en hen te sensibiliseren voor de principes van *Access for all* en *Universal access* en voor de concrete uitvoering van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in stedelijke omgevingen, waarin de meerderheid van de Europese burgers leven.

Het is interessant vast te stellen dat de stad Berlijn, die de motor is achter deze werkgroep, voor 2013 de *Access.City Award* heeft gekregen (zie hieronder). Het staat vast dat de participatie in het denkwerk en de

uitwisselingen in het kader van onder andere "Barrier free city for all" de stad Berlijn in staat heeft gesteld een echt toegankelijkheidsbeleid te ontwikkelen en dat dit een rol heeft gespeeld in het behalen van deze onderscheiding.

Coördinatie van de Belgische jury van "Access.City Award"

Voor het derde jaar op rij heeft het BDF de coördinatie op zich genomen van de Belgische jury van de wedstrijd "Access.city Award", een initiatief van de Europese Commissie in samenwerking met het EDF.

De beoordeling door de nationale deskundigen bleek opnieuw een bijzonder zware taak te zijn. De organisatie was dit jaar echter veel beter, waardoor het werk van de deskundigen veel beter gestructureerd kon verlopen. Het communicatiebedrijf dat belast was met de concrete organisatie van de wedstrijd, had duidelijk lessen getrokken uit de opmerkingen van het EDF, waaronder de zeer scherpe nota van het BDF van eind 2011.

Van de 6 steden die zich kandidaat hadden gesteld³, werd de stad Leuven genomineerd door de Belgische jury om deel te nemen aan de volledige wedstrijd, terwijl de stad La Louvière werd genomineerd voor een bijzondere vermelding voor de manier waarop ze personen met een handicap en hun representatieve organisaties betreft in het besluitvormingsproces inzake toegankelijkheid en mobiliteit in de stad.

Op basis van deze nominatie van de Belgische jury, hebben Leuven en La Louvière deelgenomen aan de Europese selectie, jammer genoeg zonder succes.

Laten we echter positief blijven: deelnemen is belangrijker dan winnen en toegankelijkheid is duidelijk een belangrijke bekommernis geworden van de grote Belgische steden.

4. Deelname aan de werkzaamheden van het EDF

Jaar na jaar blijft het BDF actief deelnemen aan de werkzaamheden van het EDF.

Regelmatig werk

Tijdens elke vergadering van de Raad van bestuur, van het financieel comité en van de algemene vergadering hebben de vertegenwoordigers van het BDF en in het bijzonder Gisèle Marlière, de vertegenwoordigster van het BDF in de RvB van het EDF, met veel overtuigingskracht de standpunten verdedigd die gezamenlijk werden voorbereid door de Raad van bestuur van het BDF.

Door zijn regelmatig, constructief en vaak kritisch (in de goede zin van het woord) werk, is het BDF een van de Nationale raden waarnaar wordt geluisterd in het EDF.

³ Gent, Kortrijk, La Louvière, Leuven, Mons en Verviers.

Directe democratie en taalgebruik

In 2012 heeft het BDF sterk gereageerd tegen het gebruik van de talen in het kader van Internet gebaseerde onderzoeken door de Europese Commissie. Zulke onderzoeken tonen de intentie van de Commissie tot directe democratie dicht bij de burger.

Het probleem is echter dat deze onderzoeken alleen in het Engels gevoerd worden. Daardoor zijn ze ontoegankelijk voor de meerderheid van personen met een handicap die niet genoeg kennis van het Engels hebben. Alleen het advies inwinnen van personen die de kans hebben gehad om een vreemde taal te leren is in de ogen van het BDF geen inclusief participatie proces .

Het EDF heeft het standpunt van het BDF naar de Europees Commissie overgebracht.

Het Europees Parlement van personen met een handicap

Een van de hoogtepunten van 2012 was ongetwijfeld de bijeenkomst van het Europees parlement van personen met een handicap (EPPH) op 5 december. De bijeenkomst ging door in Brussel, in twee zalen van het Europees Parlement.

We herinneren eraan dat tot het houden van deze bijeenkomst werd beslist tijdens de "State of the Union"-vergadering van 2011, met een delegatie van het EDF – met onder andere Pierre Gyselinck, de voorzitter van het BDF – en de voorzitters van de drie belangrijkste instanties van de Europese Unie: José Manuel Barroso voor de Commissie, Jerzy Buzek voor het Parlement en Herman Van Rompuy voor de Europese Raad.

Nog vóór de debatten van het EPPH van start konden gaan, zag het BDF zich verplicht om doortastend in te grijpen op organisatorisch vlak. Toen het BDF immers de informatie betreffende de inschrijvingsmodaliteiten ontving, bleek dat er onvoldoende rekening was gehouden met de toegankelijkheidscriteria.

Dat was in het bijzonder het geval voor personen met een auditieve of een cognitieve handicap. Het BDF heeft dan ook het EDF, dat medeorganisator was, aangeschreven om de aandacht te vestigen op de vastgestelde tekortkomingen en tegelijk te beklemtonen dat het onzinnig zou zijn een Parlement van personen met een handicap te organiseren dat niet toegankelijk is voor alle personen met een handicap. De brief van het BDF werd door het EDF bezorgd aan de kanselarij van het Europees Parlement, dat op het laatste moment nog een minimale toegankelijkheid kon verzekeren, oplossingen kon vinden voor de vertaling in internationale gebarentaal en de belangrijkste teksten in vereenvoudigde taal ter beschikking kon stellen.

Het Parlement is uiteindelijk in goede omstandigheden kunnen verlopen. Dat was belangrijk, want het gaat om een evenement dat uniek is in zijn soort, in die zin dat het personen met een handicap de kans biedt om het woord te nemen in het kader van een rechtstreekse dialoog met de leden van het Europees Parlement.

Wat de inhoud betreft, heeft het Europees Parlement van personen met een handicap de volgende resoluties aangenomen⁴:

Europa moet een nieuw plan goedkeuren ter bevordering van de tewerkstelling, de ontwikkeling en de sociale integratie van personen met een handicap.

Europa moet garanderen dat de Europese financiering in eerste instantie wordt gebruikt in domeinen waar het nodig is en niet in domeinen die nieuwe vormen van uitsluiting in de hand werken.

Europa moet het UNCRPD volledig uitvoeren op Europees niveau en op het niveau van de lidstaten.

Europa moet de rechten die gekoppeld zijn aan het Europees burgerschap waarborgen voor personen met een handicap.

Europa moet de uitvoering van het UNCRPD politiek steunen.

De Europese dagen van personen met een handicap

Het BDF was vertegenwoordigd tijdens de Europese dagen van personen met een handicap in Brussel die gezamenlijk werden georganiseerd door het EDF en de Europese Commissie. De volgende thema's werden dit jaar aangesneden:

Personen met een handicap in de media

De deelname van personen met een handicap aan het politieke en publieke leven

De deelname van personen met een handicap aan sportactiviteiten en vrijetijdsbestedingen

De meest frappante tussenkomst in de loop van deze twee dagen was zeker die van de vertegenwoordigster van de Conseil Supérieur de l'audiovisuel (die belast is met de regulering van de audiovisuele media in de Fédération Wallonie-Bruxelles) die een kwantitatieve studie voorstelde met betrekking tot het aantal personen met een handicap dat op het scherm komt. In 2011 kwamen 117 personen met een handicap in beeld op de Belgische Franstalige televisiezenders, op een totaal van 38 000 personen die in beeld kwamen. Bovendien bleek uit het onderzoek van de inhoud dat aan die 117 personen die op het scherm kwamen slechts in 10% van de gevallen het woord werd gegeven. Resultaten die zeer veel vragen oproepen...

5. Samenwerking met de adviesraden

De Belgische federale realiteit brengt met zich mee dat de beslissingen die een invloed hebben op het leven van personen met een handicap door de verschillende deelgebieden worden genomen. Een vorm van coördinatie op het vlak van handicap is dus noodzakelijk, onder andere voor de uitvoering van internationale regelgevende teksten en verdragen.

In 2011 had het BDF het initiatief genomen om de voorzitters van de representatieve structuren van personen met een handicap van het

⁴ http://www.edf-fepb.org/Page_Generale.asp?DocID=13855&thebloc=31490

federale niveau, de gewesten en de gemeenschappen samen te brengen in het "Platform van adviesraden".

De organisatie ervan wordt thans verzekerd door de Nationale hoge raad voor personen met een handicap. Het BDF blijft deelnemen aan de vergaderingen en wordt er vertegenwoordigd door zijn voorzitter, Pierre Gyselinck.

In 2012 vonden drie vergaderingen plaats. De besproken thema's waren de uitvoering van het UNCRPD op Belgisch niveau, het werk in het kader van het alternatief verslag van het BDF over het UNCRPD, de overdracht van bevoegdheden van het federale niveau naar de deelgebieden, de opvolging van de werkzaamheden van de Interministeriële Conferentie Personen met een handicap, het werk van de Belgische vertegenwoordiger van het netwerk ANED (Academic Network of European Disability Experts), het onderzoek van het samenwerkingsakkoord tussen de federatie van ondernemingen voor aangepast werk en de penitentiaire instellingen, enz.

Eind 2012 werd in Vlaanderen het platform NOOZO opgeheven. Vlaanderen heeft dus geen officiële vertegenwoordiger meer bij het platform van adviesraden. Ronald Vrydag blijft deze groep evenwel volgen. Alle adviesraden hopen dat er snel een Vlaamse adviesraad zal worden opgericht.

6. Communicatie – Sensibilisering

Informatie voor het grote publiek

In 2012 heeft het BDF duidelijk te weinig gecommuniceerd. Informatie op de website te plaatsen en e-letters versturen vergt tijd en communicatie komt steeds op de laatste plaats. Het is dan ook vooral de communicatie die te lijden heeft gehad onder de onverwachte halvering van het secretariaatspersoneel.

Informatie naar de leden toe

Het "members only"-gedeelte van de website werd zeer intensief gebruikt in het kader van de voorbereiding van het alternatieve verslag van het BDF. Het secretariaat heeft echter onvoldoende tijd gehad om de rest van de interne communicatie via het "members only"-gedeelte van de website op te starten, in het bijzonder die met het oog op de samenwerking met de instanties.

De website is natuurlijk niet de enige informatiebron voor de leden van het BDF. De algemene vergaderingen zullen vanzelfsprekend de belangrijkste uitwisselingsmomenten blijven voor informatie over de acties van het BDF.

Sensibilisering: Badge 03/12

In de loop van 2012 heeft het BDF opnieuw de toestemming van het EDF en de Europese Commissie gekregen om de badge 03/12 te verspreiden tijdens de Europese dagen van personen met een handicap.

Tijdens de AV van het EDF kreeg Gisèle Marlière de kans om een kleine presentatie te houden om de leden van het EDF uit te nodigen om de badge ook in hun land of hun organisatie te gebruiken in de toekomst.

In beide gevallen was het de bedoeling de badge te tonen aan de Europese gezagdragers inzake handicap en hen voor te stellen ze ook in hun land te gaan gebruiken. Net als in 2011, werd de actie duidelijk sterk gewaardeerd. Toch lijkt het zonder sterkere aanmoediging weinig waarschijnlijk dat andere nationale raden het initiatief zullen overnemen en beslissen om de badge ook in hun land te gebruiken.

7. Conclusie

Het feit dat het BDF en zijn lidorganisaties regelmatig verwijzen naar de artikelen van het verdrag, zowel bij hun werking als in hun communicatie, is een belangrijk element voor de verspreiding van het gedachtegoed achter het UNCRPD.

Het is van essentieel belang voor de goede integratie van alle personen met een handicap dat de hele Belgische en Europese maatschappij vertrouwd raakt met dit "gedachtegoed".